

Taloudellinen kehitys Yhdysvalloissa

K. Comannin, C. D. Wright'in ynnä muiden mukaan kirjottanut M. HÄHL.

(Copyright by M. Hahl 1920.)

ENSIMÄINEN OSA, VUOTEEN 1800

I.

AMERIKAN LÖYTÖ JA ENSIMÄISET MAAHAN TUNKEUTUJAT.

Amerikan löytö merkitsi maailman kansojen historiassa uuden ajanjakson alkua niin valtiolisissa kuin taloudellisessakin suhteessa. Amerikasta oli tuleva maa, jonka vaikutus varsinkin europalaisten kansojen elämään useissa suhteissa muodostui käänteeseen tekeväksi.

Kuten tunnettua maailman vanhin sivistys oli ollut itämailla ja myöhempi länsi- ja eteläisessä itä-Europassa. Keskiajan ulkomainen kauppa oli pääasiallisesti kauppaa europalaisten ja itämaiden kansojen välillä. Lähteä tuntemattoman meren takaa hakemaan uusia tuotanto- ja kauppa-alueita, sitä ei uskaltanut hyvin monet ajatellakaan. Eivät edes venetsialaiset laivat tehdessään matkan kerran vuodessa Lontooseen ja itämeren satamiin koskaan poikenneet Atlannille. Länsi-Europan länsimäisiä niemä kutsuttiin "maan loppukohdaksi" ja muilla pelottavilla nimillä. Ja meri niiden takana oli sen ajan ihmisten mielestä vain "pimeyden meri".

Jälkeen kompassin keksimisen Europan länsimäiset saaret löydettiin uudelleen, mutta menoa edemmäksi Azoren saaria ei kukaan ajatellut.

ENSIMÄISET AMERIKAN LÖYTÄJÄT.

Yhdeksännellä vuosisadalla norjalaiset viikingit perustivat siirtolan Islantiin ja kymmenennellä vuosisadalla Greenantiin. Viikingi Leif Erickson kulki aluksiin laan vuotena 1000 aina Labradoriin ja Nova Scotiaan saakka, ja mahdollisesti on hän käynyt Uuden Englannin rannikollakin.

Ensimmäiset Amerikan asuttajat olivat kuitenkin espanjalaiset. Varsinainen Amerikan löytäjä Cristopher Columbus teki ensimmäisen matkansa vuotena 1492 ja löysi Bahaman saaret. Myöhemmillä matkoillaan hän löysi useampia Keski-Amerikan paikkoja. Neljännellä ja viidennellä matkallaan hän osui Panaman kanakselle, ja sai kuulla rantaseuduilla asuvilta indiaaneilta, että sisämaassa on rikas asuttu maa, jossa teollisuus ja kauppa ovat hyvin kehittyneitä.

Kaksikymmentä vuotta myöhemmin Espanja lähetti Cortesin johdolla retkikunnan, joka otti haltuunsa Mexican, Guatemalan, Hondurasin ja Yucatan, ja pian Nicaragua myöskin liitettiin espanjalaisiin alusmaihin uudessa maailmassa.

Columbus jo oli löytänyt kultaa uudesta maailmasta ja se löytö siis lupasi hyvää saalista. Ja Cortesin seuraajat löysivät tyhjentymättömältä näyttäviä hopeasuonia Potosista ja Zacatecasta, Mexicosta. Mutta nämä löydöt olivat vähäpätöisiä sen rinnalla mitä göthalaiset "vandaalit" saivat Perussa Incas-hallitsijasuvulta ryöstämällä heidän kulta-sarteensa. Vangiksi otetun Incas-sukuun kuuluvan "ruhtinaan" Atahualpan lunnat olivat lastillinen kultavaseja, joiden arvo laskettiin viideksi-toista miljoonaksi dollariksi. Ryöstön suorittuaan espanjalaiset laivurit purjehtivat takasin kulta- ja hopealastineen ja elivät loppuikänsä haiskoina ylläilyssä, jonka ryöstösaalis heille tarjosi.

Tämä ryöstösaalis kiihotti espanjalaiset retkeilijät yksinomaan etsimään kultaa välittämättä maan tutkimisesta muussa suhteessa. Rantaseudulta etsittiin kultaa tarkoin Laboratorista aina Floridaan saakka, mutta lupaavia jalon metallin lähteitä ei löytynyt.

Vuotena 1519 Pineda purjehti ylös Mississippijokea ja näki indiaaneilla kultaisia koristuksia, mutta suurempia kultavarastoja ei löytynyt. 1542 kulkivat Narvaezin retkikunnan jäsenet läpi Texasin Rio Grandeen ja yli vuorien Culiacaan, pohjoisimpaan ääreen Mexican alueella. Culiacanista lähtivät myöhemmät seikkailijat etsimään Cibolan kuuluisia "seitsemää kaupunkia" ja niiden satumaisia rikkauksia, joista oli huhuina kerrottu. Vuonna 1540 ja 1542 välillä useampia retkikuntia tunkeutui Uuden Mexican sisämaahan ja pohjoiseen Platte-joen haaroille saakka, mutta ainoa mitä he löysivät oli vähäpätöisiä indiaanien kyliä. Satumaisista kaupungeista ei näkynyt jälkiäkään.

Vuotu ja uusi tie kaukaiseen itään.

Kartassa näkyy että Bartholomeu Diaz oli purjehtinut vuosina 1486—7 Afrikan eteläisimmän niememen ympäri Calouttaan, ja samaa reittiä oli Vasco de Gama purjehtinut vuosina 1497—9. Mutta vuosina 1519—1521 Ferdinand Magellan purjehti kaukaiseen itään tulemalla yli Atlantin, kiertämällä Amerikan mantereen eteläisimmän niememen ja sieltä suoraan Filippiinein saarille. Paksu katkonainen vilva osottaa kartassa Diain reittiä, vierellä kulkeva rifeillä varustettu vilva Caman reittiä ja pöyräisillä varustettu vilva Magellan reittiä.

RANSKALAISTEN AMERIKAAN TUNKEUTUMINEN.

Paavillisella valtuuskirjalla oli annettu Espanjalle ja Portugalille valta jakaa uusi maailma keskenään. Mutta ranskalaiset eivät pitäneet Paavin luovutuskirjaa erittäin raskaana esteenä uuteen maailmaan tunkeutuessaan. Ranskan kuningas Francis I lähetti tiedustelukirjeen Espanjan kuninkaalle Charles viidennelle, kysyen mitä oikeuksia Espanjan ja Portugalin kuninkailla oli monopoliseraata koko maapallo.

Ranskalaiset näkivät aarteensa uuden maailman vesillä. Jo niin aikasin kuin 1504 oli kalastajakuntia Europasta New Foundlandin rannikolla. Ja 1578 Rans-

kalla oli näillä vesillä yhtä suuri kalastajalaivasto kuin Espanjalla ja Portugalilla yhteensä. Ranskalaiset kalastajat perustivat "Ranskan oikeudet" ja pitivät niitä yllä niihin rannikoihin joilla he kalastivat.

Myöhemmin ranskalaiset tunkeutuivat pitkin Lawrence jokea ylöspäin ja viimein löysivät suuret sisäjärvet. Ranskalainen Champlain kulki vuotena 1615 pitkin Huron ja Ontarion järviä ja luuli löytäneensä pohjoisen kulkureitin Indiaan. Vuotena 1682 La Salle saapui Mississippijoen suulle ja vaati sitä Ranskan alueeksi. Paikka nimettiin Lousianaksi.

Kultaa ja hopeaa ei kuitenkaan löytynyt eikä pohjoista vesitietä Indiaan. Indiaanit kyllä kertoivat rikkaista kuparikaivoksista joita on Superiorin järven rannoilla ja retkeilijät löysivätkin kaivoksia, mutta työvoiman puutteen tähden niitä ei voitu voittoa tuottavasti käyttää, ja niin jäivät Superiorin järven rannoilla olevat rikkaat kuparivarastot maan uumeniin myöhempiin aikoihin.

Aikuisukkaat kuitenkin olivat taitavia metsästäjiä ja rikkauksia toivottiin voitavan tehdä turkisliikkeellä, ja Ranskan hallitus koetti edistää tätä lupaavaa liikettä.

ENGLANTILAISTEN MAAHAN TUNKEUTUMINEN.

Englannin kuningas Henry VII lähetti retkikunnan Amerikkaan. Vuosina 1497 ja 1498 John ja Sebastian Cabot kulkivat rannikon Breton ja Hatterin niemien välillä ja julistivat sen Englannin alusmaaksi. Mutta alue oli vähän lupaava, koska kultakaivoksia ei löytynyt ja luonto oli huonompi ja kokonaan toisenlainen kuin kauempana etelässä.

Englannilla ei suinkaan ollut puutetta seikkailijalaivastosta. Katkera taistelu "elämästä ja kuolemasta" Englannin ja Espanjan välillä antoi englantilaisille seikkailijoille suuremman halun espanjalaisten rikkaiden rannikkokyläiden ryöstämiseen kuin uuden maailman tutkimiseen ja asuttamiseen. Englantilaiset rosvolaivat yksinkertaisesti lastasivat ryöstösaaliin espanjalaisista kylistä ja purjehtivat kotiin. Kuitenkin pohjois-tyynenmeren seutujen löytämisestä kuuluu kunnia englantilaisille. Vuosina 1577 ja 1585 englantilainen Francis Drake purjehti Etelä-Amerikkaan ja ryösti länsirannikolla espanjalaisia satamia. Mutta kun hän ei tahtonut panna vaaranalaiseksi itseään ja saalistaan kulkemalla takaisinpäin espanjalaisilla vesillä hän sentähden purjehti pohjoiseen, kulki Tyynenmeren poikki ja Intian meren poikki ja ympäri Hyväntoivon niemien ja sieltä kautta kotisaatamaan Plymouthiin. Drake oli ensimmäinen maailman ympäri purjehtija. Hän ei kuitenkaan ajatellut mitään siirtolain perustamista.

Ensimmäinen uutisasutusyritys englantilaisilta tuli Amerikkaan 1583. Humphrey Gilbert purjehti Atlantin yli ja kesäkuulla mainittuna vuotena nousi maihin New Foundlandin rannikolla. Tästä matkueesta ei kuitenkaan jäänyt ketään uuden maailman asukkaiksi, sillä sen ajan englantilaisille tuntematon talvi masenti retkeilijän mielen ja he päättivät heti tilaisuuden tultua lähteä kotimatalle ja lähtivätkin keväällä. Mutta heidän laivansa teki haaksirikon ja meni pohjaan koko väkineen.

Vuosien 1585—89 välillä Draken nuorempi velipuoli, Walter Raleigh, kustansi neljä eri retkikuntaa uuteen maailmaan ja perusti englantilaisen siirtolan Roanoke Islandiin. Mutta Raleighin siirtolat epäonnistuivat, ja hän itse joutui vankeuteen kuningas James I:en oikkujen johdosta.

Ensimmäinen menestyvä englantilainen siirtola, Jamestown, perustettiin Raleighhin löytämän James-joen saareen, Virginiassa vuotena 1607. Plymouthin siirtola perustettiin vuotena 1620, Salem 1628 ja Boston seuraavana vuotena.

Vuodesta 1630—1640 ei kulunut yhtään vuotta ettei olisi tuotu joitakin laivalas-tillisia siirtolaisia Englannista Amerikkaan. Vuotena 1640 Uudessa Englannissa oli jo 21,000 uutisasukasta ja Virginiassa arvelaan olleen noin puolet siitä.

HOLLANTILAISET MAAHAN TUNKEUTUJAT.

Merenkulkijakansana hollantilaisia ei aikaisemmin pidättänyt Amerikasta seik-kailun ja rikkauden etsimishalun puute, mutta heidän vilkas kauppansa itämaiden

Amerikan löytäjän ja retkeilijän kulkureitit.

Kartassa näkyvät erilaiset viivat osoittavat eri retkeilijän kulkureittejä Amerikkaan. Oikealla ovat Columbuksen reitit. Toiset viivat, joita on kalkkia kaksikymmentä, osoittavat toisten retkeilijän purjehdusreittejä. Äärimmäisenä vasemmalla ja alhaalla on englantilaisen Francis Drake'n purjehdus-reitti. Drake purjehti ensimmäisenä maailman ympäri vuosina 1577—1579.

kansaa. Hollannin Itä-Indian yhtiön toimesta tehtiin vuonna 1609 retki tarkoituksella etsiä pohjois-läntistä meritietä ja niin hollantilaiset retkeilijät tulivat Hudsonjoen suulle. He purjehtivat jokea puolitoistasataa mailia ylös ennenkuin tulivat metalille vesille. Indiaanit joen varsilla näyttivät ystävällisiltä ja halukkailta vaihtamaan arvokkaita turkkisia mitättömiin esineihin. Tästä tiedon saatuaan Amsterdamin kauppias varustivat kauppalaivan ja lähettivät sen tekemään kauppaa Indiaa-

nien kanssa. Laiva palasi lastin kanssa josta voitto oli suuremmoinen, ja niin oli hollantilaisten osa uuden maailman valtauksessa ja riistämässä ratkaistu.

Kauppa-asemia linnotuksineen perustivat hollantilaiset alapuolelle Albany, Castle Islandiin, (Manhattaniin, nykyiselle New Yorkin paikalle) ja Delavareen.

Vuotena 1621 Itä-Indian yhtiö laillistutettiin ja annettiin sille yksinoikeus

Ruuskatunnen alue Amerikassa suurimmillaan ollessa.

kaupan harjoittamiseen Länsi-Indiassa, Afrikan ja Amerikan rannikolla, ja täysi oikeus perustaa siirtolaita "Uuteen Hollantiin".

Kauppa-asemia perustettiin riistarikkaimmille metsästykseseuduille ja ennen pitkää voitiin vuosittain lähettää 66,000 nahkaa Euroopan. Ja muita vielä suurempia voiton lähteitä tarjoutui uudessa maailmassa. Hollantilaisten mielestä kaikki espanjalaiset laivat olivat laillista sotasaalista, ja orjain ostaminen Afrikan kultarannikolta ja niiden kuljettaminen Amerikkaan Länsi-Indian saarille oli erinomaisen voittoa tuottavaa liikettä.

Huolimatta Länsi-Indian yhtiön nopeasta rikastumisesta heidän uutiasutuksensa eivät menestyneet. Uuden Amsterdamin asukkaat olivat enimmäkseen yhtiön palveluksessa olevia henkilöitä ja vain muutamat yrittivät maanviljelystä, vaikka Hollannin siirtolat olivat luonnon puolesta paljon lupaavampia kuin Englannin, Hollannin siirtolat kun sijaitivat hedelmällisen Hudson joen varilla.

Syinä hollantilaisten siirtoloiden menestymättömyyteen maanviljelyssiirto-oloissa olivat pääasiallisesti haluttomuus maanviljelykseen — kaupan ollessa niin ilmeisesti tuottavampaa — ja hollantilaisten siirtolain ankaran feodalin järjestyksen.

Vihdoin englantilaiset kateudesta viheriäisinä paremmin menestyville hollantilaisille merirosvoille ja orjakauppiaille lähettivät laivaston hollantilaisten siirtolain kimppuun, eikä hollantilaiset tehneetkään vastustusta. Uusi Amsterdam antautui englantilaisille laukausta ampumatta puolustukseksi. Uuden Amsterdamin vallotuksen aikana vuotena 1664 väkiluku oli setsemän ja puoli tuhatta, ja vuotena 1696 mennessä se oli kaksinkertaistunut.

ENGLANTILAISTEN VOITTO.

Englantilaiset siirtolat kasvoivat väkiluvussa voimakkaammin uudessa maailmassa kuin toisten kansallisuuksien siirtolat. Seitsemännentoista vuosisadan lopulla Amerikassa oli 260,000 Englannin kuninkaan alamaista. Ja viidenkymmenen vuoden perästä, kahdeksannentoistavuosisadan puolivälissä, Englannin alamaista oli täysi miljoona. Vuotena 1790 jolloin ensimmäinen sensus otettiin Yhdysvaltain väkituku oli valkeita maan asukkaita 3,172,006. Näistä oli neljäviidettä osaa Englannin kieltä puhuvia — vaikka anglosaksilaisia vereltään ei liene ollut enempää kuin puolet asukasluvusta.

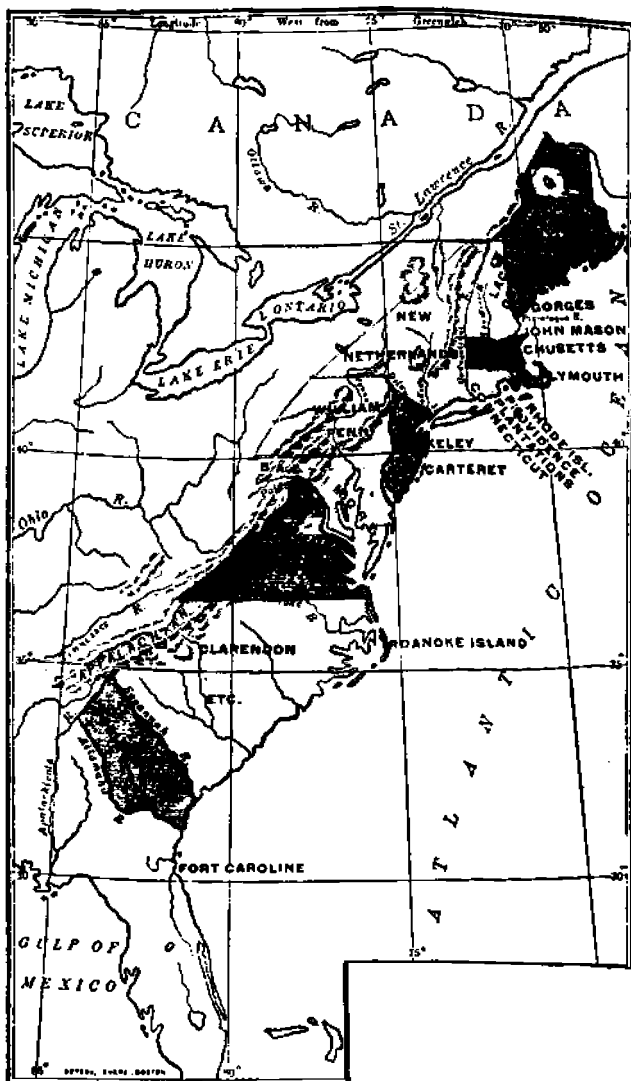
MAAN LUONNONRIKKAUKSIEN ARVIOIMISET.

Ensimmäiset Espanjalaiset maahan tunkeutajat kertoivat, mitenkä uusi maailma on kullasta ja hopeasta loppumattoman rikas, ja samoin ensimmäiset ranskalaiset antoivat suuremmissa kuvauksissa helppoa kullan ja hopean saannista. Mutta kun alkuaikojen kullat ja hopeat olivat ryöstetyt, retkeilijät valtasivat pettymys, ja useat heistä julistivat uuden maailman arvottomaksi, raakalaisten ja villien metsäeläinten kotimaaksi.

Möhemmin kun tunkeuduttiin syvemmälle sisämaahan ja yhä suurempia alueita avautui tunkeutujan eteen, alettiin käsittää Amerikkaa ja sen rikkauksia toisessa valossa kuin ensimmäiset helpon saaliin etsijät, ryövärit, olivat sitä käsittäneet. Englantilaiset ja ranskalaiset huomasivat että Amerika on yhtenäinen suuri maa, jossa on maata "rajattomat määrät", ja että maan asuttaminen ja sen viljelyminen takaa suuremmat rikkauudet kuin satunnaiset jalojen metallien löydöt. Englantilaiset huomasivat, että Amerikassa on rajattomasti tilaa liikakansotuksen tyhjentämispaikkana. He huomasivat, että mitä tahansa määriä lieneekin vanhassa Englannissa joutilaita työvoimia, ne voidaan siirtää uuteen maailmaan ja saattaa siellä tuottamaan uusia rikkauksia englantilaisille kauppiaille ja tehtailijoille. Tuhannet Englannin työttömät tulevat löytämään uudessa maailmassa mahdollisuuden "kunnialliseen" toimeentuloon, ja samalla valmistamaan Englannin tuotteille uuden rajattoman markkinapaikan, sanottiin.

YKSITYISTEN SIIRTOLAT JA SIIRTOLAYHTIÖT.

Kuudennentoista vuosisadan lopulla ja seitsemännentoista sadan alussa oltiin Englannissa kiihkeässä siirtolain kannatuspuuhassa. Parlamentissa keskustel-

Alkuperäisissä luovutuksissa annetut alueet.

Kuten kartasta näkyy englantilaisille loordelle ja muille silloisen hallituksen suosikeille oli luovutettu melkein kokonaan itä-eteläinen osa nykyisestä Yhdysvaltain alueesta.

tiin yhä uudelleen siirtolain rahallisesta avustamisesta, mutta kuitenkin nämä keskustelut eivät johtaneet määrärahojen myöntämiseen siirtolain kehittämiseksi. Sensijaan muutamien yhtiöiden ja "sydämeästään siirtoloita rakastavien" yksilöitten vaatimuksesta myönnettiin erityisille liikeyrityksille valta rahastaa siirtoloita. Vuotena 1606 Englannin kuningas 'uskoi' siirtolain kehittämisen kahdelle sitä varten laillistetulle yhtiölle. London-yhtiö sai liikealueekseen kolmannenkymme-

nennenseljännen ja neljännenkymmenen kahdeksannen leveysasteen välin ja Plymouth-yhtiön rüstoalucena oli neljännenkymmenenensimäisen ja neljännenkymmenenviiden leveysasteen välinen alue. Myöhemmin (1609 ja 1612) nämä yhtiöt saivat vallan muodostaa siirtoloihin sellaiset hallitukset kuin näkevät hyväksi niiden muodostaa ja yksityisoikeuden kauppaan siirtolain ja emämaan välillä. Tarvittavat rahat siirtolain menoihin, siirtolaisten kuljetukseen ja heidän ylläpitämiseensä hankittiin myymällä yhtiöiden osakkaita. Jokainen osakkeen omistaja sai "seikkailijakirjan", joka oikeutti hänet kaikkeen liikevoittoon, mitä yrityksestä mahdollisesti tulee.

Pian kuitenkin London ja Plymouth-yhtiöiden osakkeenomistajat tulivat huomaamaan, että uuden maan asuttaminen ei anna voittoja läheisinä vuosina, ja sen jälkeen alettiin Amerikan asuttamista katsella isänmaallisena velvollisuutena, jota on edistettävä yksityisten ja ihmisystävain ja kansan varoilla. Tätä isänmaallista velvollisuutta täyttääkseen papitkin alkoivat lüttyä uuteen maailmaan lähtijöihin, pitääkseen "välttämätöntä huolta" siirtolaisten sieluista. Arpajaisia pantiin toimeen siirtolain rahastamiseksi. Sata Englannin alahuoneen jäsentä ostivat osakkeita London-yhtiöstä 37:stä punnasta 75:een puntaan kukin. Rikkaat englantilaiset lahjottivat "kaukaisen seikkailun kannattamiseksi", ja London loordimajurin vaatimuksesta liikemiesten yhdistys antoi viisi tuhatta puntaa siirtolain perustamiseksi meren takana.

KOMMUNISMI SIIRTOLOISSA.

Alhaisella tuotantoasteella ollessa tarve on tuotantotavan ja jaon määrääjä jokaisessa yhteiskunnassa. Vaikka London ja Plymouth-yhtiöt olivat puhtaasti kapitalistisia laitoksia, perustettu liikevoiton kiihottamina, niiden täytyi alussa toteuttaa osaksi kommunistista tuotantoa ja jakoa. Yhtiölle kerääntynyt pääoma oli sijoitettu tavaroihin, maanviljelysökaluihin, karjaan ja ruokatarpeisiin, joilla siirtolaisia voitiin pitää hengissä "ensimmäiseen satoon saakka". Siirtoloiden kehityksen ensimmäisinä vuosina, viidestä seitsemään vuoteen, siirtolain tarveaineet olivat sijoitettu yleiseen varastoon. Jokaisen työkykyisen miehen tuli työakennellä "parhaansa mukaan", olipa hän sitten metsästäjä, kalastaja, kyntäjä tai ammattilainen, ja tuotteet heidän työstään sijoitettiin yhteiseen varastoon, josta vuorostaan jaettiin kaikille välttämättömiä tarpeita. Ensimmäiset talot, jotka siirtoloihin rakennettiin olivat yhteisiä, kaikkien käytettävissä, ensimmäiset veneet kuuluivat yhteiskunnalle. Jokaisen siirtolan tuli lähettää markkinoilla käypiä tuotteitaan yhtiön edustajalle Englantiin.

Jamestownissa, ensimmäisessä London-yhtiöön siirtolassa, esimerkiksi rakennettiin varastohuone yhteiseksi kauppahuoneeksi ja nimettiin "kauppias" otta-
maan vastaan siirtolan tuotteita ja jakamaan niitä jälleen kuluttajille. Järjestelmä oli kuitenkin kaikkea muuta kuin tyydyttävä, koska siinä ei otettu ensinkään lukuun siirtolan jäsenten erilaista työkuuntoisuutta, ei siis jaettu ansion mukaan. Työkuuntoisimmat pian huomasivat ristiriidan, että heidän kovimmatkin yrityksensä menevät kaikki yhteiskunnan tarpeisiin, ja heille ei jää mitään persoonallisiin tyydykkeihin, lukuunottamatta välttämättömiä elämän tarpeita. Siirtolan päällikkö kapteeni Smith, antoi sen johdosta julistuksen, jolla määrättiin jokainen mies työskentelemään osansa yhteisen varaston hyväksi, tai jollei hän sitä tee, hänet karkotetaan siirtolasta. — "Jokainen joka ei joka päivä kokoa yhtä paljon kuin minäkin hänet toisena päivänä pannaan joen toiselle puolelle ja on ainaaksi karkoitettu linnotuksesta. Hän saa elää siellä tai kuolla nälkään", kuului Smithin julistus.

LONDON-YHTIÖN KIRISTYKSEN SEURAUKSET.

Smithin palattua Englantiin (1609) siirtolain asiat menivät rempalleen. Siirtolan asukkaat näkivät olevansa vain London-yhtiön riistettäviä ja otaksuivat menestyvänsä paremmin, jos voivat vapautua yhtiön holhouksen alaisuudesta. Pelot jätettiin viljelemättä, karja tapettiin syötäväksi, ja siten tyydytettiin kauan vallinnutta liiaksi pienistä ruoka-annoksista johtunutta nälkää, ja otettiin vapautta työstä Smithin säättämän pakkotyön jälkeen. Mutta siitä oli tuhoiset seuraukset siirtolalle, jolla ei ollut tuntuvampia varastoja. Siirtolalle seurasi nälkäkausi. Pahimman nälänhädän aikana kuitenkin saapui Englannista lähetys uusia elämäntarpeita ja siirtolan oloja alettiin järjestää uudelle kannalle. Thomas Dale, jonka London-yhtiö oli lähettänyt siirtolan asioista huolehtimaan, jakoi jokaiselle miehelle kappaleen maata, jota jokainen sai viljellä omiksi tarpeikseen. Senjälkeen ei ketään tarvinnut pakottaa huolehtimaan maanviljelyksestä omiksi tarpeikseen, mutta määräystä, että jokaisen tulee työskennellä yksi kuukausi vuodessa ilman korvausta London-yhtiön hyväksi toteltiin vastahakoisesti.

Mutta London-yhtiön tirehtöörit olivat luonnollisesti voitonhimoisia, ja heidän takanaan olivat samoin voitonhimoiset osakkeenomistajat. Niinpä sitte yhtiö lähetti kapteeni Newportin Virginiaan mukanaan uhkaus, että ellei hän tuo takasin vähintään kahden tuhannen punnan arvosta lastia, joka vastasi toista tavaralähetystä siirtolaisille ja ellei voittoa pian ala tulla siirtola tullessaan hylkäämään oman onnensa nojaan. Newportin onnistuikin kiristää siirtolasta laivalastillinen tervaa, pikeä, lasihiikkaa, rautamultaa ja katopäreitä, joita viimeksimainittuja siirtolan asukkaiden oli tehtävä "harjoittelakseen joutoaikoinaan".

Mutta kun kaikista London-yhtiöön riistämisyhtyksistä huolimatta siirtolasta ei voitu palauttaa silloisilla tuotantoneuvoilla suuria voittoja yhtiön osakkeenomistajat tulivat keskenään riitaisiksi ja yhtiön johto joutui riitaan hallituksen kanssa, ja seurauksena oli, että yhtiön lupakirja peruutettiin vuotena 1624.

PLYMOUTH-YHTIÖ.

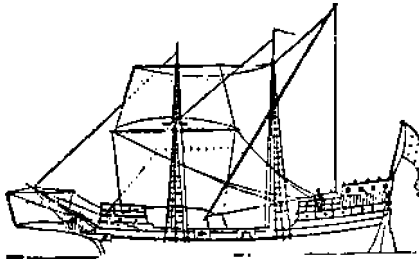
Tämä yhtiö lähetti ensimmäisen lähetysten siirtolaisia vuotena 1606 Sagadahocin, Kennebec-joen varrelle. Mutta tästä siirtolasta ei tullut sellaistaakaan uutiasutusta kuin London-yhtiön siirtolasta Virginiassa. Plymouth-yhtiön ensimmäinen lähetys oli koottu englantilaisista satamista, kurjinta väkeä. Kun heidät lähetettiin meren taakse ilman riittäviä varustuksia uuteen elämään, heidän oli mahdoton tulla toimeen. Heillä ei ollut maanraivaus ja -viljelyvälineitä riittävästi ja sentähden siirtolan väen enin osa vietti aikansa ympäristön tutkimisessa ja seikkailussa metsän ja Indiaanien kanssa. Ja seikkeillessaan ympäristöllään he rikkoivat ystävälliset välit alkuasukkaiden kanssa, joka koitui heille turmioksi. Talvi tuli ja Plymouth-yhtiön siirtolalla ei ollut talven varalle muita elämänvälineitä kuin mitä metsästä saivat. Indiaanien kanssa välit rikoituina he eivät voineet saada alkuasukkailta maissia, eikä liioin turkiksia. Nälänhätä oli niin hirvittävä, että kun keväällä saapui laiva Englannista tuomaan siirtolaisille elämäntarpeita, siirtolan asukkaat eivät halunneet kuullakaan paikoilleen jäämisestä, vaan menivät laivaan ja palasivat Englantiin, ja kertoivat kaubeista kokemuksistaan uudessa luvatussa maassa.

Plymouth-yhtiön lupakirja peruutettiin vuotena 1635.

ONNENETSIIJÄYHDISTYKSET.

Myöhemmät siirtolayhdistykset rahoitettiin yhdistyksien kautta. Jokaiselle yhdistykselle, jolle myönnettiin lupakirja, annettiin määrätty oikeus siirtolan riistä-

miseen ja enemmän tai vähemmän poliittista valtaa siirtolan yli. Ensimmäiset menestyvät siirtolat Plymouth-yhtiön alueella perustivat Englannin separatistit, joita vainottiin Englannissa kuningas James I:en aikana. Tämän yrityksen rahastivat lontoolaiset kauppiat panemalla kymmenen puntaa kukin, kaikkiaan seitsemänkymmentä kauppiasta. He vaativat ankaran sitoumuksen rahojen sijoituksen varmuudesta ja voiton mahdollisuudesta. Sopimuksessa, joka tehtiin avustusyhdistyksen ja siirtolaisten välillä sanottiin, että sitoumuksen tekijät sitoutuvat jatkamaan heidän osake- ja toveruussuhteitaan seitsemän vuotta, jolla ajalla kaikki voitto ja hyöty joka saadaan kaupalla tai jollakin muulla tavalla kenelle tahansa jäsenille, lankeaa yleisille osakkeille. Ensimmäisinä vuosina kuitenkin tämäkään siirtola ei voinut tehdä enempää kuin niukan toimeentulonsa ankaralla työllä, vaikka sopimuksessa oli ankarat säädökset siirtolaisten työnteosta yhdistyksen hyväksi.

Löytöretkeilijä LaSallen laiva
"The Griffn."

Vuotena 1624 asema hieman parani. Silloin annettiin jokaiselle miehelle eekkeri maata, johon hän "voi" kylvää maissia omiksi tarpeikseen. Sen jälkeen siirtolassa ei ollut välttämättömän ravinnon puutetta, mutta sensijaan siirtolaiset tarvitsivat kipeästi kauppatarvareita voidakseen vaihtaa muita elämänsä tarpeita, joita ei kyetty uudessa mailmassa tuottamaan.

Tämä siirtolajärjestelmä oli jastu viljelijöihin ja "onnenetsijöihin". Viljelijät olivat varsinaisia siirtolan työntekijöitä ja onnenetsijät olivat yhdistyksen rahastajia jotka eivät aikoneetkaan Amerikkaan, mutta toivoivat voittoja.

Vuotena 1627 viljelijäin ja onnenetsijäin yhdistyksen välinen sopimus peruutettiin sentähden, koska viljelijät tahtoivat tuottaa kauppatarvareita. Siirtola osti osakkeet osakkeenomistajilta 1,600 punnan hinnasta, josta maksettiin 200 puntaa vuosittain.

Toinen samanlaisen yhdistyksen toimesta perustettu siirtola oli Massachusetts Bay Colony. Tämän yhdistyksen jäsenistä "onnenetsijät" lähtivät persoonallisesti Amerikkaan. Jokaisella osakkeenomistajalla oli yksi ääni yhtiön hallinnoissa. Osakkeenomistajien kokous sai tässä yhdistyksessä Yleisen Oikeuden nimen ja tämä laitos muodostui Massachusettsin lakiasäättäväksi laitokseksi siihen saakka kunnes siirtolan väkiluvun kasvaminen vaati erityisen valitsemistavan. Heidän lupakirjansa valtuutti heidät ottamaan haltuunsa maan Merrimac-joesta Plymouthin rajaan ja "merestä mereen". Tämän rajan sisällä uusia siirtoloita syntyi useampia. Maata annettiin Yleisen Oikeuden valtuudella. New Ipswich, Newberry, Charlestown, Dedham, Hadley, Hatfield ja Northampton tulivat perustetuiksi, ja kaikki ne seurasivat pääasiallisesti samoja perussuunnitelmia kuin Massachusettskin.

Näissä siirtoloissa oli myöskin suureksi osaksi vallalla kommunismi — tai kooperativismi, kuten amerikalaiset kirjailijat sitä nimittävät.

Uutisasukkaat yhdistyi ät kaikissa näissä tehtävissä mitkä osottautuivat liian suuriksi yksilölle, kuten metsän raivaamisessa, ensimmäisen sadon saamiseksi, asuintalojen ja eläinten suojien rakentamisessa, sahalaiteksojen ja jauhomyllyjen rakentamisessa. Ja vain tällä tavalla olikin mahdollinen siirtolain päästä alkuun ja vapautua vähemmälle ensivuosien ankarimmasta nälästä ja puutteista. Mutta sitte kun jokainen uutisasukas oli tehnyt osansa yhteisestä työstä, hän pääsi työskentelemään omaksi hyväkseen.

Providencen siirtola ja samoin Connecticutin kylät olivat myöskin sellaisia, joihin "onnenetsijät" olivat tulleet persoonakohtaisesti maanviljelijöiksi. Siinä olikin syy, että Uuden Englannin siirtolat kasvoivat toisia nopeammin varallisuudessa ja tulivat asutetuiksi.

Uusia yksityisiä alueita.

Vuotena 1632 loordi Baltimore, yksi London-yhtiön jäsen, sai luovutuskirjan maa-alueeseen, joka sijaitsee Potomac-joen ja neljännenkymmentä leveysasteen välillä. Tarkoituksella perustaa siirtola Virginiaan, Baltimorelle annettiin täysi omistusoikeus mainittuun maa-alueeseen, ja samana vuotena hänen poikansa sai samanlaisen luovutuskirjan Marylandin omistamiseen. Kaksikymmentä englantilaista herrasmiestä ja kolme sataa työlläistä perustivat ensimmäisen siirtolan vuotena 1633. Loordi Baltimoren sanotaan kuluttaneen 2,000 puntaa omia varojaan siirtolan varustamiseksi tuottavalle kannalle. Maa oli luonnostaan rikas ja pian tästä siirtolasta voitiinkin lähettää maissa Uuden Englannin siirtoloihin ja sieltä saatiin takasin vaihtotavarana suolattua kalaa. Sikoja ja karjaa niinkään alettiin kasvattaa Virginian siirtolassa.

Charles II oli avokäsinen kuningas ystävilleen ja kannattajilleen. Hän jakeli vielä valtaamattomina olevia brittiläisen valtakunnan alueita valtiollisille kannattajilleen lahjoiksi. Niinpä rannikkalue Etelä-Virginiassa kahdenteenkymmenenteen yhdeksänteen leveysasteeseen saakka annettiin joukolla uskollisia ylimyksiä vuotena 1668. Nämä herrasmiehet (Clarenton, Albenarle, John ja William Berkeley, Carteret ja muutamia muita) filosofi Locken avustamina suunnittelivat feodaalisen järjestelmän hylkäämistä Carolinassa myöntämällä vapaampia liikeoikeuksia ja uakkonnollista vapautta vapasehtoisille siirtolaisille. Sen johdosta Englannissa vainolaisina paenneet "vapaisijat" (kveekarit) muuttivat Virginiasta Carolinaan, ja Massachusettsin jänkkejä tuli vaanimaan liikeilaisuuksia. Mutta entisten siirtolain osakkeenomistajien muodostama hallinto oli Carolinassa niin tyrannimainen että mitään omaisuuden tai hengen turvaa siellä ei ollut. Eikä Carolina kohoutunut taloudellisesti ennen kahdeksannentoista vuosisadan alkua, jolloin säännöllisemmän toimiva hallinto perustettiin, vuotena 1720.

Nykyinen New York luovutettiin vuotena 1664 englantilaiselle Yorkin herttualle. Hudsonjoen alue oli ennen ollut hollantilaisilla, mutta kuten edellä on mainittu, englantilaiset lähettivät sotalaivaston New Amsterdamia vastaan ja ilman taistelua New Amsterdam muuttui New Yorkiksi. Tämän jälkeen New Yorkissa alettiin toteuttaa hallintoa Uuden Englannin malliin, ja se takasi sille parempaa menestystä.

Rikkaan maa-alueen Delawarejoen ja meren välillä Yorkin herttua myi vuotena 1664 ystävilleen loordi Berkeleylle ja Carteritsille.

New York yhtiäläistyi Uuden Englannin kanssa, mutta sensijaan omistus- ja hallintojärjestelmä oli erilainen länsipuolella Delawarejokea ja neljännenkymmentä leveysasteen välillä olevilla alueilla. Vuotena 1681 Englannin kuningas Charles II

maksaakseen muutaman velan Penn'in suvulle luovutti mainitun alueen William Penn'in omaisuudeksi. William Penn tuli Amerikkaan ja alussa tämä historiassa suuren ihmisystävän maineen saavuttanut mies julisti suuria ihmisoikeuksia, vaikka sitte myöhemmin hänenkään riihtosuunnitelmansa eivät ole niin kovin läheisiä ihmisystävyydelle. Hän ei kuitenkaan ottanut itselleen mitään kauppamonopoolia, kuten toiset siirtolain omistajat olivat tehneet.

Viisikymmentä vuotta myöhemmin Savana ja Altamaha jokien välillä olevan osan Carolinaa luovuttivat sen alkuperäiset omistajat takasin Englannin hallitukselle, ja kuningas George I luovutti sen joukolle "ihmisystäviä". He suunnittelivat asuttaa sen rikollisilla, "että rikoksaelliset saisivat tilaisuuden alkaa uutta elämää". Muodostettiin yhtiö rahaatamaan yritystä ja Englannin parlamentti myönsi 10,000 punttaa ja yksityiset yhdistykset ja kirkot keräsivät varoja tämän ihmisyyssaikeen eteenpäin viemiseksi. Niin tuli perustetuksi Georgian siirtola. Vuotena 1751 Georgia tuli "kruunun maakunnaksi".

"KYNÄILIJÖILLE"

Niin kaunista kuin olls ajatus,
mi kertoa vois köyhän taisteloista,
mut tehdä siitä joku kertomus,
se asia on silloin — jotain toista.

Nääs, siinä voisi vaikka mainita
ett' suurin konnuus löytyä voi tuolta,
miss' aidan päällä istuu katsoja —
se toisi kustantajaan suurta huolta.

Jos kirjoittaa lie kellä aikomus,
se tehtäköhön hyvin karsimalla,
pois totuus, sekä jalo tarkoitus,
se silloin vaaraton on vaikka — paina-
malla!

Eemeli Rautiainen.